

Jaarverslag AWTI 2019

Jaarverslag 2019

april 2020

Inhoud

Voorwoord	7
1 Adviezen	9
1.1 Het stelsel op scherp gezet	9
1.2 Doorwerking eerdere adviezen	11
1.3 Verzoek Tweede Kamer	11
2 Achtergrondstudies	13
2.1 Het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Zwitserland: een landenschets	13
2.2 Het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Engeland: een landenschets	13
3 Evaluatie AWTI 2015-2018	15
4 Overige activiteiten en externe contacten	16
4.1. Debatreeks in samenwerking met het Rathenau Instituut en de Onderwijsraad: <i>Keuzes voor de toekomst van de wetenschap</i>	16
4.2. Samenwerking andere adviesraden	16
4.3. Internationale samenwerking	16
4.4 Relatie met parlement en regering	17
5 Communicatie	18
5.1. Communicatiestrategie	18
5.2. AWTI e-mail alert	18
5.3 Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden	18
6 Organisatie en personeel	19
6.1 De raad	19
6.2 Secretariaat:	19
6.3 Financiën	20
7 AWTI-publicaties in 2019	21
Adviezen	21
Achtergrondstudies	21
Jaarverslag 2018	21
Overige	21
8 Werkwijze	22

Voorwoord

Het jaar 2019 stond voor de AWTI in het teken van vooruitkijken en terugblikken.

Vooruitkijken deden we vooral naar de toekomst van hoger onderwijs en onderzoek. In juni 2019 publiceerde de AWTI zijn advies *Het stelsel op scherp gezet* over de toekomstbestendigheid van het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek. De conclusie in dit advies is dat het stelsel in zijn huidige vorm niet toekomstbestendig is.

Universiteiten en hogescholen moeten zich sterker profileren en meer samenwerken. Ook moet de minister van OCW meer richting geven aan het stelsel en actiever toezicht houden. Dat het stelsel niet optimaal functioneert, wordt veroorzaakt door hoe het stelsel is georganiseerd en wordt bekostigd. Universiteiten en hogescholen laten na om scherpe keuzes te maken die aansluiten bij de maatschappelijke vraag.

Inmiddels zijn we ruim negen maanden verder, en heerst er een corona-pandemie. Wat die zal betekenen voor de verdere toekomst van het hoger onderwijs en onderzoek is nu nog niet te zeggen. Maar zeker is wel dat ook in de toekomst profilering en samenwerking van groot belang zullen blijven.

Het jaar 2019 was verder het jaar waarin de AWTI adviezen voorbereidde over sleuteltechnologieën en de rol van wetenschap, technologie en innovatie in grote maatschappelijke transities. Ter voorbereiding op de definitieve advisering, organiseerde de AWTI een expertmeeting met wetenschappers en andere deskundigen uit de wereld van de transities. De adviezen zijn begin 2020 gepubliceerd.

In 2019 nam de AWTI afscheid van het zeer gewaardeerde raadslid Arno Peels. Hij heeft in de vele jaren dat hij lid was van de AWTI belangrijke bijdragen geleverd aan een veelheid aan adviezen. De AWTI is hem zeer erkentelijk voor zijn deskundigheid, inzet en samenwerking. Arno Peels is opgevolgd door Ellen Moors. Met de komst van Ellen Moors, hoogleraar innovatie en duurzaamheid, heeft de AWTI kennis in huis over dynamiek en governance van duurzame innovaties in diverse sectoren zoals gezondheid en agri-food.

Ook was 2019 voor de AWTI het jaar van terugblikken. Een externe commissie onder voorzitterschap van prof. dr. André Knottnerus heeft de vierjaarlijkse evaluatie over 2015-2018 uitgevoerd. Deze commissie concludeert dat de AWTI in het huidige bestel hard nodig is. De AWTI is het enige bij wet ingestelde adviesorgaan dat de domeinen wetenschap, technologie en innovatie verbindt. De grondigheid en kwaliteit van de adviezen van de AWTI worden gewaardeerd. Ook voor onze e-mail alert, die inmiddels al weer vele jaren in de huidige vorm bestaat en nog steeds in aantal abonnees groeit, is er veel lof. De commissie ziet voor de AWTI een aantal mogelijkheden om de impact van de advisering verder te ontwikkelen en te versterken. Voor ons zijn deze aanbevelingen een goede wegwijzer om het werk van de AWTI ook komend jaar met volle overtuiging voort te zetten.

En dat doen wij met de waardevolle wetenschap dat de raad en de staf zich hier ook afgelopen jaar weer hard voor hebben ingezet. Daarvoor zijn wij hen zeer erkentelijk.

Den Haag, april 2020

Uri Rosenthal
voorzitter

Anneke Bovens
secretaris-directeur

Adviezen

1.1 Het stelsel op scherp gezet

Het huidige stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek is niet toekomstbestendig. Universiteiten en hogescholen moeten zich sterker profileren en meer samenwerken. Ook moet de minister van OCW meer richting geven aan het stelsel en actiever toezicht houden. Dat adviseerde de AWTI in zijn advies *Het stelsel op scherp gezet*.

Het is belangrijk dat jongeren een opleiding volgen die bij hen past. Maar op dit moment is dat lang niet altijd het geval. Ook is er een mismatch tussen opleidingen en arbeidsmarkt. Een belangrijk deel van het Nederlandse onderzoek behoort tot de wereldtop, maar die positie wordt bedreigd door te weinig focus. Ook kan het onderzoek nog veel sterker bijdragen aan het oplossen van grote maatschappelijke uitdagingen.

Dat het stelsel niet optimaal functioneert, wordt veroorzaakt door hoe het stelsel is georganiseerd en wordt bekostigd. Universiteiten en hogescholen laten na om scherpe keuzes te maken die aansluiten bij de maatschappelijke vraag. Deze instellingen worden immers beloofd als ze groeien in studentenaantallen en als ze zoveel mogelijk bronnen van financiering voor onderzoek najagen. Instellingen gaan daardoor steeds meer op elkaar lijken. Hun eigen, onderscheidende karakter verdwijnt. Ook werken ze onvoldoende samen.

Daarnaast ontbreken een helder kader en regie op het niveau van het hele stelsel, waardoor het stelsel als geheel ondoelmatig en ondoeltreffend functioneert. Dat moet anders: de instellingen moeten meer gestuurd worden op hun maatschappelijke bijdrage. De AWTI deed daarom de volgende aanbevelingen:

- ▶ Universiteiten en hogescholen dienen zich sterker te profileren. Ze moeten zorgen voor een helder profiel op onderwijs, onderzoek en kennisverspreiding. Dit profiel moet leiden tot concrete ambities, vastgelegd in bindende instellingsplannen.
- ▶ Voer 'profielbekostiging' in. Hierbij wordt een deel van de rijksbijdrage (minimaal 5%, maximaal 30%) gekoppeld aan het realiseren van het door een instelling gekozen profiel. Dit is een stevige steun voor de instellingen om echt werk te maken van hun profiel.
- ▶ Geef instellingen meer mogelijkheden om te selecteren aan de poort. Dat helpt om het beoogde profiel te realiseren, doordat instellingen studentenstromen beter kunnen sturen. Ook zorgt het voor een betere match tussen student en studie en daarmee een groter studiesucces.
- ▶ Hogescholen en universiteiten moeten beter en structureler samenwerken. Dat is nodig om studenten sneller op de juiste plek te krijgen, om toponderzoek internationaal beter zichtbaar te maken en om maatschappelijke opgaven effectiever aan te pakken. Afspraken over duurzame samenwerking en taakverdeling leggen de instellingen ook vast in hun instellingsplan.
- ▶ De minister van OCW moet haar verantwoordelijkheid voor het hele stelsel steviger oppakken. Zij moet de maatschappelijke opdracht voor het stelsel en de instellingen verduidelijken in één strategisch kader met heldere stelseldoelen en prioriteiten.
- ▶ Ook moet zij actief toezicht houden op de instellingen en het stelsel als geheel door de stelsel-doelen te bewaken en te sturen op profilering en resultaten. Dit stelseltoezicht kan uitgevoerd worden door een apart orgaan zoals een stelselautoriteit.

Van het advies verscheen ook een Engelse vertaling (*Shaking-up the system. Towards a future-proof higher education and research system*). Daarnaast publiceerde de AWTI twee achtergrondstudies bij het advies:

- ▶ Achtergrondstudie 1: *The higher education and research system in Switzerland: a country profile for AWTI* (studie door Technopolis voor de AWTI)
- ▶ Achtergrondstudie 2: *The higher education and research system in England: a country profile for AWTI* (studie door Technopolis voor de AWTI)

Landing

AWTI voorzitter Uri Rosenthal en raadslid Sjoukje Heimovaara overhandigden het advies aan minister Van Engelshoven van OCW op 12 juni 2019. Diezelfde dag opende de Volkskrant op de voorpagina met een artikel over het advies.¹ Op NPO Radio1 werd AWTI-voorzitter Rosenthal uitvoerig geïnterviewd voor het programma '1-op-1',² terwijl BNR Nieuwsradio het raadslid Sjoukje Heimovaara interviewde.³ In het NRC Handelsblad werd het advies belicht in enkele opinieartikelen, waarvan één afkomstig was van de AWTI. Ook het Financieele Dagblad⁴ en Science Guide⁵ besteedden aandacht aan het advies.

Op 19 juni gaven de voorzitter en AWTI-raadslid Heimovaara een technische briefing over het advies aan de Vaste Kamercommissie voor OCW. Daarbij waren aanwezig Kamerleden van GroenLinks, SGP, D66 en VVD. Op diezelfde dag publiceerde Science Guide nog een interview met AWTI-raadslid Heimovaara.⁶

Ook internationaal werd het advies opgemerkt. Zo verscheen er een uitgebreid artikel op de website van Times Higher Education⁷ en een interview met raadslid Heimovaara in Research Professional News.⁸ In Nederland werd op vele websites en andere media over het advies geschreven en het ontlokte ook vele reacties op sociale media en in blogs. Eind augustus werd raadslid Heimovaara geïnterviewd voor NPO Radio1 over de numerus fixus en selectie aan de poort in het hoger onderwijs.⁹

Voorts schreven raadsmedewerkers Knops en Van der Giessen samen met raadsleden Heimovaara en Rosenthal een artikel over het advies voor het september-nummer van Th&ma, tijdschrift over het hoger onderwijs.¹⁰

Medio oktober gaf raadslid Van der Hagen een toelichting op het advies in de vergadering van de voorzitters van de colleges van de bestuur van de Nederlandse universiteiten. In november spraken AWTI-voorzitter Rosenthal en raadsmedewerker Knops nog met de voorzitter van de VSNU over de follow-up van het advies en lichtten zij het advies toe in de vergadering van de SER-Commissie Arbeidsmarkt- en Onderwijsvraagstukken (AMV).

In het najaar organiseerde de AWTI samen met het Rathenau Instituut en de Onderwijsraad drie drukbezochte bijeenkomsten over de toekomst van de wetenschap (zie paragraaf 4.1). Deze bijeenkomsten waren mede bedoeld om verder van gedachten te wisselen over bevindingen en aanbevelingen van het AWTI-advies.

In december, ten slotte, verzorgde raadsmedewerker Knops een workshop tijdens het SBO-congres "Next step in Higher Education". Daarin stond de vraag centraal hoe we in de praktijk kunnen zorgen voor een goede aansluiting van het hoger onderwijs met de arbeidsmarkt.

Impact op beleid

Het ministerie van OCW had de AWTI om advies gevraagd over het stelsel van hoger onderwijs en onderzoek mede met het oog op de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek, die de minister in december 2019 heeft uitgebracht.¹¹ In deze Strategische Agenda is de kabinetsreactie op het AWTI-advies vervat.

De minister benoemt in de Strategische Agenda vergelijkbare uitdagingen en ambities voor het hoger onderwijs en onderzoek als de AWTI deed in het advies. Als oplossing pleit de minister voor meer samenwerking en minder onnodige concurrentie tussen instellingen. Ook wil de minister de komende jaren een intensievere strategische dialoog voeren met de instellingen om de ambities voor de komende jaren te realiseren. Ze pakt hiermee het toezicht op het stelsel steviger op, zoals de AWTI adviseerde. De aanbeveling van de AWTI om een vorm van

1. <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/universiteiten-moeten-strenger-selecteren-aan-de-poort-luidt-advies-aan-regering-b17a7448/>

2. <https://www.nporadio1.nl/1-op-1/onderwerpen/504365-universiteiten-moeten-op-de-schop-zegt-uri-rosenthal-van-adviesraad>

3. <https://www.bnr.nl/nieuws/wetenschap/10380694/www.bnr.nl>

4. <https://fd.nl/economie-politiek/1304049/experts-pleiten-voor-betere-selectie-in-het-hoger-onderwijs>

5. <https://www.scienceguide.nl/2019/06/awti-wil-meer-prestatiebekostiging-en-autonomie-hoger-onderwijs-inperken/>

6. <https://www.scienceguide.nl/2019/06/hogescholen-zouden-veel-meer-trots-moeten-uitstralen/>

7. <https://www.timeshighereducation.com/news/dutch-consider-breaking-university-selection-taboo>

8. <https://www.researchprofessionalnews.com/rr-news-europe-netherlands-2019-6-universities-told-to-stand-out-from-the-crowd/>

9. <https://www.awti.nl/actueel/nieuws/2019/08/22/interview-met-awti-raadslid-sjoukje-heimovaara-over-numerus-fixus>

10. <https://www.awti.nl/documenten/publicaties/2019/09/18/artikel-het-stelsel-op-scherp-gezet>

11. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/12/02/aanbiedingsbrief-tk-strategische-agenda-hoger-onderwijs-en-onderzoek>

profielbesteding in te voeren zal in de toekomst onderzocht worden. Het pleidooi van de AWTI voor meer ruimte voor selectie (o.a. om daarmee meer strategisch te kunnen sturen en ook als een van de middelen om de student op de juiste plek te krijgen) nam de minister niet over.

1.2 Doorwerking eerdere adviezen

Het streven naar impact is een wezenlijk onderdeel van de taak van de AWTI. Impact wil zeggen dat het advies van de AWTI doorwerkt in het beleid, de politiek en de maatschappij. Impact is doorgaans lastig eenduidig vast te stellen. Adviesrapporten zijn immers onderdeel van een complex proces van besluitvorming. Ze verschijnen idealiter op het moment dat er (impliciet of expliciet) behoefte aan is. Vaak verschijnen in een dergelijke periode tegelijk ook rapporten van andere organisaties en vinden daarover gesprekken plaats met belanghebbende partijen, waardoor impact niet direct rechtstreeks is toe te schrijven aan één organisatie.

Het realiseren van impact kan bovendien jarenlang duren. Strategisch advies kan ondertussen wel van invloed zijn op de manier van denken en de beleidsontwikkeling die uiteindelijk zullen leiden tot veranderingen. Soms zullen dat de veranderingen zijn die de adviesraad voorstelde, soms kiest de politiek voor een andere richting. In beide gevallen is er sprake van impact. Maar ook het feit dat een advies wordt besproken in rapporten van andere organisaties, of in de media, is te zien als een vorm van doorwerking. Voor dit jaarverslag belichten wij vier adviezen waar dit het geval was.

Verspreiding - De onderbelichte kant van innovatie (2018)

In het advies betoogt de AWTI dat innovatiebeleid (van EZK maar ook van andere ministeries) grotendeels gericht is op het stimuleren van de productie van innovatie, dat dat verklaarbaar is uit neo-klassieke economische theorieën (overheid treedt – enkel – op bij marktfalen), dat het denken hierover anno 2018 is veranderd en dat overheden ook een rol kunnen of moeten hebben in het helpen verspreiden van innovaties.

De voorzitter hield een presentatie over innovatie in de bouw in relatie tot de arbeidsmarkt. Dit gebeurde tijdens een middag georganiseerd door VNO-NCW West regio Rotterdam. Aanleiding voor deze bijeenkomst zijn de opgaven waar de bouw de komende jaren voor staat: stabiliteit in de bouwketen krijgen, de verduurzaming en het betaalbaar houden van woningen. Belangrijk is op tijd aan oplossingen te werken om de problemen vóór te zijn. Voor bouwbedrijven, hun klanten en toeleveranciers in de Rotterdamse regio is de komende jaren het vinden van goed gekwalificeerd en betaalbaar personeel een van de grootste uitdagingen.

Briefadvies: Focus op India (2018)

In oktober 2019 brachten Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima een staatsbezoek aan India. In de marge van dit staatsbezoek werd de Indiase Tech Summit gehouden, waarbij dit jaar Nederland co-host was. Bij de voorbereiding van deze Tech Summit en de handelsmissie die het staatsbezoek begeleidde, heeft het ministerie van EZK dankbaar gebruik gemaakt van het AWTI-briefadvies 'Focus op India'. Zo was er gekozen voor een duidelijke focus op de thema's landbouw, water en gezondheidszorg. Ook waren technologie en wetenschap goed geïntegreerd met de handelsmissie en het staatsbezoek, zoals geadviseerd in het advies *WTI-Diplomatie* uit 2017.

1.3 Verzoek Tweede Kamer

De Tweede Kamer heeft de AWTI verzocht advies uit te brengen over de doorgroei van startups. Dit gebeurde bij de bespreking van het [werkprogramma 2020-2021](#) van de AWTI. In het werkprogramma worden onder andere de adviezen *Valorisatie* en *Verspreiding van innovaties door transities* aangekondigd. De Kamer verzoekt de AWTI in (een van) de adviezen ook aandacht te besteden aan de volgende vragen:

- Op welke wijze kunnen hindernissen worden weggenomen om meer startups te laten doorgroeien naar levensvatbare bedrijven die ook voor meer werkgelegenheid gaan zorgen?

- ▶ Nederland staat bekend om het grote aantal academische startups, maar deze leiden nauwelijks tot relevante extra werkgelegenheid. Welke (typisch Nederlandse) kenmerken kunnen hiervan de oorzaak zijn?
- ▶ Welke maatregelen kunnen worden genomen, onder andere op de arbeidsmarkt, om doorgroei te stimuleren?

Uiteindelijk heeft de AWTI besloten om deze vragen al te adresseren in het kader van het adviestraject 'Ondernemersklimaat' uit het werkprogramma voor 2019, dat in het najaar van 2019 gestart is.

Achtergrondstudies

2.1 Het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Zwitserland: een landenschets¹²

In opdracht van de AWTI bracht Technopolis in kaart hoe het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Zwitserland functioneert. Hoe zijn hoger onderwijs en onderzoek georganiseerd, wat zijn de prestaties en hoe wordt het stelsel aangestuurd? De achtergrondstudie beschrijft ook de verschillende typen instellingen die hoger onderwijs verzorgen en onderzoek verrichten. De studie gaat verder in op de financiering, de aansturing en de toegankelijkheid van het stelsel, evenals de link tussen arbeidsmarkt en hoger onderwijs in Zwitserland.

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Een overzicht van **alle instituties die gezamenlijk het hoger onderwijssysteem van Zwitserland vormen**. Het gaat hierbij zowel om de instellingen die onderwijs en onderzoek verzorgen ('conventionele' universiteiten, hoge scholen en docentenopleidingen) als om de instellingen die beleid op hoger onderwijs maken (bv. de federale Zwitserse universiteiten conferentie) of hierop toezien (bv. de nationale accreditatie raad).
2. Een overzicht van het **functioneren van dit systeem**. Hierbij wordt o.a. ingegaan op internationale ranking van instellingen, publicaties, slagingspercentages en gemiddelde studieduur. De conclusie hiervan is dat volgens geïnterviewden het systeem goed functioneert.
3. Een overzicht van **toegang tot het systeem**. Hier wordt ingegaan op hoe verschillende paden lopen van het secundair naar het hoger onderwijs. Ook komen de mogelijkheden om te schakelen tussen deze paden aan bod. Dit laatste wordt als goed beoordeeld door de geïnterviewden.
4. Een overzicht van de **financiering van het systeem**. Hierbij wordt ingegaan op hoe onderzoeksgelden worden verdeeld, de hoogte van collegegelden en hoe de verschillende instellingen in het systeem worden gefinancierd (federaal en/of kantonnaal). Bij dit laatste is het opvallend dat Zwitserland aan het experimenteren is met financiering op basis van functioneren (performance).
5. **Internationalisering** van het hoger onderwijs. Internationalisering is een belangrijk onderdeel van de Zwitserse strategie voor hoger onderwijs en onderzoek. De mate van internationalisering verschilt per type instelling. Over het algemeen heeft internationalisering positieve effecten in dit zin dat internationale studenten met een Zwitsers diploma relatief vaak ook de Zwitserse arbeidsmarkt betreden.
6. **Connecties tussen het systeem en de arbeidsmarkt**. Over het algemeen is er een goede doorstroom van het hoger onderwijs naar de arbeidsmarkt. Met name de Zwitserse equivalent van hogescholen spelen hierin een belangrijke rol.

2.2 Het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Engeland: een landenschets¹³

In opdracht van de AWTI bracht Technopolis in kaart hoe het stelsel voor hoger onderwijs en onderzoek in Engeland, als onderdeel van het Verenigd Koninkrijk, functioneert. Hoe zijn hoger onderwijs en onderzoek georganiseerd, wat zijn de prestaties en hoe wordt het stelsel aangestuurd? De achtergrondstudie beschrijft ook de verschillende typen instellingen die hoger onderwijs verzorgen en onderzoek verrichten. De studie gaat verder in op de financiering, de aansturing en de toegankelijkheid van het stelsel. Verder bespreekt de studie de link tussen arbeidsmarkt en hoger onderwijs in Engeland.

¹² Originele titel: *The higher education and research system in Switzerland: a country profile.*

¹³ Originele titel: *The higher education and research system in England: a country profile.*

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Een overzicht van **alle instituties die gezamenlijk het hoger onderwijssysteem van Engeland vormen**. Hierin worden alle instellingen die onderwijs en onderzoek verzorgen beschreven (te weten universiteiten, Further Education Colleges en alternatieve instellingen). Ook wordt geconcludeerd dat dit een relatief versnipperd systeem is, met daarin kwalitatief grote verschillen tussen instellingen. Als laatste wordt de competitie binnen het systeem (niet op instellingsgeld, wel op kwaliteit, onderwijs en onderzoek) wordt beschreven.
2. Een overzicht van **toegang tot en mobiliteit binnen het systeem**. Hierin komt de ongelijkheid in toegang tot hoger onderwijs (afhankelijk van sociaaleconomische achtergrond en etniciteit) aan bod. Daarnaast wordt ingegaan op de mogelijkheden tot doorstroom binnen de drie verschillende instellingen.
3. Een overzicht van de **financiering van het systeem**. Het gaat hierbij voornamelijk om de financiering van het onderwijs en hoe zich dit over de afgelopen twintig jaar heeft ontwikkeld. De belangrijkste tendens hierin is dat er steeds meer private financiering naast publieke financiering is gekomen, in de vorm van hogere collegegelden.
4. Een overzicht van **het onderzoekssysteem**. Engeland kent een duaal financieringssysteem: 1) institutionele financiering door een hiertoe bevoegde overheidsinstellingen en 2) financiering vanuit externe competities (zowel publiek als privaat). Dit eerste wordt verveeld op basis van functioneren (performance), met name getoetst aan peer-review scores. Volgens de data en geïnterviewden leidt dit systeem tot hoogwaardig onderzoek. Wel wordt aangestipt dat doordat financiering van instellingen onder druk staat (zo zijn publieke onderzoeksgelden structureel niet toereikend voor de daadwerkelijke onderzoekskosten), de balans tussen onderzoek en onderwijs ook onder druk staat.
5. **Internationalisering** van het hoger onderwijs. Engeland is de tweede grootste afnemer van internationale studenten (na de VS). Daarnaast is het percentage internationale staf erg hoog. Hiermee is het Engelse systeem sterk afhankelijk van de internationale context. Het percentage studenten dat een tijd in het buitenland studeert is daarentegen laag.
6. **Connecties tussen het systeem en de arbeidsmarkt**. Baanperspectieven, gaten in vaardigheden en mismatches tussen geleerde en gevraagde vaardigheden zijn telkens terugkerende onderwerpen in de Engelse beleidsdiscussie omtrent het hoger onderwijs en onderzoek. Dit tweede discussiepunt wordt sterk gemonitord in Engeland, waardoor hierin goed inzicht is. Het gaat hierbij voornamelijk om gebrekkige IT-vaardigheden. Daartegenover staat dat studenten de vaardigheid flexibiliteit goed aangeleerd krijgen.

Evaluatie AWTI 2015-2018

De Kaderwet adviescolleges bepaalt dat strategische adviesraden elk vier jaar geëvalueerd worden. De AWTI is geëvalueerd over de periode 2015-2018. De evaluatie is uitgevoerd door een commissie onder leiding van prof. dr. André Knottnerus. De commissie bestond verder uit prof. dr. Pearl Dykstra, prof. dr. Rob Hamer en prof. dr. Louise Vet. Dr. Ingeborg Meijer (Ingeborg Meijer Advies) was de secretaris van de commissie.

De commissie constateert dat de AWTI in het huidige bestel hard nodig is. De AWTI is het enige bij wet ingestelde adviesorgaan dat de domeinen wetenschap, technologie en innovatie verbindt. De grondigheid en kwaliteit van de adviezen worden door velen gewaardeerd. Wat betreft de zichtbaarheid van de AWTI blijkt de emailnieuwsbrief een belangrijk element: ook deze publicatie wordt breed gewaardeerd. De commissie is bezorgd dat de AWTI binnen de bestaande randvoorwaarden qua capaciteit zijn wettelijke taak niet naar behoren kan blijven vervullen, en beveelt aan dat de stafcapaciteit van de AWTI wordt versterkt omdat de beschikbare stafcapaciteit niet aansluit bij de brede opdracht van de AWTI. Ook constateert de evaluatiecommissie dat de AWTI naar wegen zoekt om zijn positie en impact te versterken in het krachtenveld waarin hij opereert. Het rapport van de commissie geeft een aantal aanbevelingen om dit te doen.

Een van deze verbetermogelijkheden is meer zichtbaarheid en een brede invalshoek. De AWTI onderschrijft de noodzaak van een goede aansluiting op de agenda van de regering en het inschakelen van de AWTI op formele adviesvragen van de regering. Een belangrijk instrument om dit te bereiken, is het werkprogramma. De AWTI heeft in 2019 in samenspraak met de ministeries van EZK en OCW besloten over te gaan naar een tweejarig werkprogramma met een jaarlijkse update. Deze werkwijze, die in 2020 voor het eerst wordt toegepast, is mede ingegeven door de wens om enige flexibiliteit in het werkprogramma op te nemen. Deze aanbeveling vereist een gezamenlijke inspanning van de AWTI en de regering. De beoogde flexibiliteit in het werkprogramma is noodzakelijk om in te kunnen gaan op adviesvragen van Tweede en Eerste Kamer.

Een ander aandachtspunt van de evaluatiecommissie is extra aandacht voor intersectorale thema's zoals: de voor duurzame ontwikkeling noodzakelijke WTI-gerelateerde transitie; het verbinden van kennisontwikkeling, innovatie, human capital vorming, en beroepsgerichte educatie; de kansen en risico's in de zich steeds sneller ontwikkelende digitale samenleving; en het verbinden van het professionele en burgerperspectief op WTI gegeven de veranderende gezagspositie van de wetenschap. De AWTI ziet deze door de commissie genoemde thema's als uitstekende suggesties en zal deze zeker meenemen in de totstandkoming van komende werkprogramma's. In het werkprogramma voor 2020-2021 heeft de AWTI het kennismanagement bij de overheid als één van de thema's opgenomen. Dit thema is zeer geschikt voor een intersectorale aanpak zoals de commissie voorstelt.

De AWTI heeft in oktober 2019 bij brief een inhoudelijke reactie op het evaluatierapport naar het Kabinet gestuurd en samen met het evaluatierapport op de website geplaatst. De reactie van het Kabinet op de evaluatie wordt verwacht in 2020.

Overige activiteiten en externe contacten

4.1. Debatreeks in samenwerking met het Rathenau Instituut en de Onderwijsraad: *Keuzes voor de toekomst van de wetenschap*

Hoe kan de Nederlandse wetenschap haar maatschappelijke rol zo goed mogelijk vervullen? Internationaal presteert het Nederlandse onderzoek nog relatief goed, maar de concurrentie neemt snel toe. Lukt het om onze wetenschappelijke kracht te verbinden met innovatie en het oplossen van maatschappelijke opgaven? En hoe zorgen we voor een goede wisselwerking tussen onderzoek en het onderwijs op universiteiten en hogescholen? Hierover organiseerde de AWTI in samenwerking met het Rathenau Instituut en de Onderwijsraad een serie van drie drukbezochte publieke debatten.

#1 Droge voeten – Wetenschap met een missie? Lessen uit de watercasus

Het eerste debat werd gehouden op 9 september in Amersfoort. Geconcludeerd werd dat om maatschappelijke uitdagingen succesvol aan te pakken, het belangrijk is dat alle neuzen dezelfde kant op staan. Een missiegerichte aanpak. Wanneer zo'n missie gericht is op het voorkomen van een rampscenario, gaat dat vaak zonder al te veel problemen. Maar hoe mobiliseer je samenleving, bedrijfsleven, wetenschap en overheid voor vraagstukken waarbij het water ons minder voelbaar aan de lippen staat? AWTI-voorzitter Rosenthal leidde het debat in en hij wees erop dat de Nederlandse wetenschap weliswaar relatief goed presteert, maar dat juist de bijdrage van wetenschap aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken nog beter kan en moet.

#2 Het verschil maken - Lessen uit de kringlooplandbouw over wetenschap met impact

Het tweede debat werd gehouden op 30 september in Ede. Aan de hand van het voorbeeld van de transitie naar kringlooplandbouw werd besproken hoe je de juiste kennis op het boerenerf krijgt en hoe de ervaringen en vragen uit de praktijk op hun beurt de wetenschap (en het beleid) weer kunnen voeden. Het ging dus om de vraag hoe wetenschap het verschil kan maken en impact kan hebben. Geconcludeerd werd dat om maatschappelijke transities te realiseren, kennis uit verschillende hoeken nodig is. De meeste impact wordt bereikt als het onderzoek en de praktijk in een goede verbinding staan. AWTI-raadslid Sjoukje Heimovaara was een van de sprekers tijdens dit debat.

#3 Hinken op twee gedachten - Op naar een gezonde balans tussen onderwijs en onderzoek

Hoe kunnen we in het hoger onderwijs zorgen voor een goede wisselwerking en balans tussen onderzoek en onderwijs? Dit was de centrale vraag in het derde debat op 28 oktober. Sprekers van universiteiten en hogescholen deelden hun ervaringen. Hoe zorg je voor de verbinding van onderwijs en onderzoek en hoe geef je ondanks de publicatiedruk voldoende aandacht aan onderwijstaken? In dit debat werd gezocht naar de manieren waarop onderwijs, onderzoek en kennisbenutting elkaar zoveel mogelijk versterken, onder meer voortbouwend op het AWTI-advies over de toekomst van het stelsel van universiteiten en hogescholen.

4.2. Samenwerking andere adviesraden

De voorzitters van de strategische adviesraden komen een aantal malen per jaar bijeen. De secretarissen overleggen circa vijf keer per jaar. Ook in 2019 heeft de AWTI actief aan deze bijeenkomsten deelgenomen. De AWTI draagt ook bij aan de gezamenlijke nieuwsbrief die de adviesraden een aantal keer per jaar uitbrengen.

4.3. Internationale samenwerking

In internationaal verband neemt de AWTI deel aan de overleggen van de Europese zusterorganisaties. Ook is er ambtelijk op reguliere basis contact met de Vlaamse adviesraad

voor Innovatie en Ondernemerschap (VARIO). Op 16 en 17 mei en op 12 en 13 december 2019 woonde de AWTI de vergaderingen bij van de Europese zusterorganisaties. De vergaderingen vonden plaats in resp. Bern en Leuven. In Bern is, naast een update van de activiteiten van de aangesloten adviesraden, gesproken over “Musings on the role of Science, Technology and Innovation Councils today”. Ook gaf mw. A. Kalt, directeur van de Swiss National Science Foundation (SNSF) een presentatie over het Zwitserse onderzoekslandschap.

Het thema van de bijeenkomst in Leuven was “Mission Oriented Innovation Policy”. AWTI-raadslid Koenraad Debackere verzorgde hier de openingspeech: “Innovation Policies at Crossroads: Science, Innovation and Markets revisited”.

4.4 Relatie met parlement en regering

Net als voorgaande jaren spraken de voorzitter en secretaris op reguliere basis met verschillende Tweede Kamerleden. Adviezen van de AWTI worden regelmatig betrokken bij debatten in de Tweede Kamer. Wanneer op de agenda onderwerpen staan waar adviesrapporten over zijn gepubliceerd, stuurt de AWTI een factsheet aan de Kamer met daarin de belangrijkste bevindingen en adviezen. Op 19 juni gaven AWTI-voorzitter Rosenthal en raadslid Heimovaara een technische briefing aan de Vaste Tweede Kamercommissie voor OCW over het advies *‘Het stelsel op scherp gezet’*. Op 30 september was AWTI-voorzitter Rosenthal te gast bij de Tijdelijke commissie Digitale toekomst van de Tweede Kamer.

Een delegatie van de raad sprak ook in 2019 weer met de minister-president over diverse AWTI-gerelateerde onderwerpen. Ook sprak de raad met de staatssecretaris van EZK en de minister van OCW.

Voorzitter en secretaris hebben op structurele basis enkele malen per jaar een overleg met de DG van OCW (HBWE) en van EZK (B&I). Door het jaar heen wordt regelmatig met de ministeries van EZK en OCW gesproken over de programmering van de raad. Ook is er overleg met ambtenaren van de relevante ministeries aan het begin en aan het eind van een adviestraject.

Communicatie

5.1. Communicatiestrategie

In 2019 heeft de AWTI verder gewerkt aan het herijken van de communicatiestrategie. Voor het zo goed mogelijk laten landen van de adviezen is het immers van groot belang dat de adviezen en standpunten bij de doelgroepen bekend zijn en worden gezien als impactvol. Impactvol betekent dat er kennis van wordt genomen en dat de adviezen van invloed zijn op het beleid van het kabinet. De AWTI heeft het gebruik van social media geïntensiveerd (website, LinkedIn en twitter). Ook is dit jaar een strategische communicatieadviseur ingezet om de publicatie van adviezen te begeleiden.

5.2. AWTI e-mail alert

De AWTI attendeert geïnteresseerden wekelijks per e-mail op actuele nationale en internationale artikelen en documenten die relevant zijn voor het wetenschaps-, technologie- en innovatiebeleid. Deze e-mail alert heeft een groeiend aantal abonnees, inmiddels bijna 3800, en wordt goed gewaardeerd. De e-mail alert is ook te lezen via de website van de AWTI.

5.3 Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden

De Gezamenlijke Nieuwsbrief Adviesraden is een digitale coproductie van aantal adviesorganen, waaronder de Rli, RMO, Rob, Onderwijsraad, Raad voor Cultuur, RVZ, AIV, Rfv, SER, KNAW, WRR, Adviescommissie Vreemdelingenzaken en de AWTI. Deze nieuwsbrief biedt actuele informatie over komende en recent verschenen adviezen, kabinetsreacties, publicaties en activiteiten. De digitale nieuwsbrief verschijnt regelmatig via een e-mail. Momenteel zijn er circa 2000 abonnees. De nieuwsbrief is in 2019 viermaal uitgekomen.

Organisatie en personeel

6.1 De raad

De AWTI bestond in 2019 uit tien leden, inclusief de voorzitter. De raad heeft negen keer plenair vergaderd. Naast de plenaire bijeenkomsten komen raadsleden en raadsmedewerkers in kleinere samenstellingen bijeen, in projectgroepen die de adviezen van de raad voorbereiden. Deze projectgroepvergaderingen hebben zo'n 20 keer plaatsgevonden.

De samenstelling van de raad was in 2019 als volgt:

- ▶ Prof.dr. U. (Uri) Rosenthal (voorzitter)
- ▶ Prof.dr.ir. J.P.H. (Jos) Benschop
- ▶ Prof.dr.ing. D.H.A. (Dave) Blank
- ▶ Prof.dr.ir. K. (Koen) Debackere
- ▶ Prof. dr. R. (Roshan) Cools
- ▶ Prof.dr. ir. T.H.J.J. (Tim) van der Hagen
- ▶ Dr.ir. S. (Sjoukje) Heimovaara
- ▶ Prof.dr. E. (Emmo) Meijer
- ▶ Drs. N. (Nienke) Meijer
- ▶ prof. dr. E. (Ellen) Moors (per 1 juni 2019)
- ▶ Dr.ir. A.J.H.M. (Arno) Peels (tot 1 april 2019)

6.2 Secretariaat:

Het secretariaat ondersteunt de raad inhoudelijk en facilitair bij zijn werkzaamheden. De samenstelling van het secretariaat was in 2019 als volgt:

- ▶ Mr. J.J.G. (Anneke) Bovens (secretaris-directeur)

Wetenschappelijke staf

- ▶ Dr. C.P. (Chris) Eveleens (raadsmedewerker) (per 1 juli 2019)
- ▶ Drs. A.M. (Annelieke) van der Giessen (senior raadsmedewerker)
- ▶ Drs. P.E. (Paula) Gouw (medior raadsmedewerker)
- ▶ Dr. mr. H.P.A. (Hamilcar) Knops (senior raadsmedewerker)
- ▶ Dr. K.A. (Kathleen) Torrance (senior raadsmedewerker, plv secretaris-directeur)
- ▶ Drs. R. (Ruud) Verschuur (medior raadsmedewerker) (gedetacheerd bij IenW)
- ▶ Drs. M. (Michiel) van Well (senior raadsmedewerker)

Ondersteuning

- ▶ R. (Rita) Isrie
- ▶ S. (Sharita) Peek
- ▶ P. (Paul) Seijmonsbergen (detachering vanuit OCW)
- ▶ E. (Esther) de Swart
- ▶ G. (Trudi) van der Wiel (gedetacheerd bij OCW)

Rijkstrainees

- ▶ Odile Ridderinkhof (tot 1 september 2019)
- ▶ Nora van der Bracht (per 1 september 2019)

6.3 Financiën

De AWTI heeft een jaarbudget van ca. 1,3 miljoen euro. Het merendeel van dit budget (ca. 1 miljoen euro) gaat naar personele kosten: vergoedingen van raadsleden en voorzitter en salariskosten van het secretariaat. Verder heeft de AWTI ca. 78.000 euro besteed aan inhuur van externe deskundigen voor het uitvoeren van beleidsstudies, communicatiestrategie, infographics, fotografie etc. Operationele kosten (drukwerk, ICT, symposium) vormen de resterende kostenposten. Over de besteding van middelen die de AWTI van OCW en EZK ontvangt, legt de organisatie op reguliere wijze verantwoording af aan deze departementen.

AWTI-publicaties in 2019

Adviezen

- ▶ Juni – Het stelsel op scherp gezet. Naar toekomstbestendig hoger onderwijs en onderzoek.

Achtergrondstudies

- ▶ Juni – Achtergrondstudie 1: The higher education and research system in Switzerland: a country profile for AWTI (Technopolis)
- ▶ Juni – Achtergrondstudie 2: The higher education and research system in England: a country profile for AWTI (Technopolis)

Jaarverslag 2018

- ▶ April – Jaarverslag 2018

Overige

- ▶ Februari – interview Uri Rosenthal bij de radiouitzending Argos: Financiering van de wetenschap.
- ▶ Maart – interview raadslid Emmo Meijer door Research Europe: Verkenning en advies over Transitie.
- ▶ Maart – Publicatie: Innoveren met een missie van de taakgroep Innovatie van het Klimaatakkoord de kennis- en innovatieagenda.
- ▶ Mei – Paper: Prefab droomhuis net te hip. Samenwerking van adviesraden SER, de Rli, ROB en de College voor de Rechten van de Mens.
- ▶ Juni – AWTI: Factsheet aan Kamerleden t.b.v. Algemeen Overleg Innovatie.
- ▶ Juni – AWTI: Ingezonden stuk AWTI in NRC.
- ▶ Juni – AWTI: Technische briefing aan de vaste Kamercommissie OCW van het advies 'Het stelsel op scherp gezet'.
- ▶ Augustus – interview Sjoukje Heimovaraa door NPO Radio 1: Het stelsel op scherp gezet.
- ▶ September – Promotie Chris Eveleens: Interfering with innovative entrepreneurship: How business incubation impacts the performance of start-ups.
- ▶ September – publicatie artikel in Th&ma (2019-3): 'Het stelsel op scherp gezet. Naar toekomstbestendig hoger onderwijs en onderzoek', auteurs: raadsleden Sjoukje Heimovaraa en Uri Rosenthal en raadsmedewerkers Hamilcar Knops en Annelieke van der Giessen.
- ▶ September – Verslag van het rondetafelgesprek: Uri Rosenthal bij de Tijdelijke commissie Digitale toekomst van de Tweede Kamer.
- ▶ September – Verslag van het debatareks 1: Droge voeten. Wat waterveiligheid ons kan leren over missiegedreven wetenschap?
- ▶ September – Verslag van het debatareks 2: Wetenschap met een missie? Lessen uit de watercasus.
- ▶ Oktober – Verslag van het debatareks 3: Wetenschap met impact? Lessen uit de kringlooplandbouw voor circulaire kennisproductie.

Werkwijze

Jaarlijks stelt de raad een werkprogramma op met daarin de voorgenomen adviesonderwerpen. Dit programma wordt na vaststelling door de minister van OCW toegestuurd aan de Tweede Kamer. Het werkprogramma vormt de basis voor de adviezen. Aan het werkprogramma gaat een raadpleging van diverse partijen vooraf, zoals Kamerleden, ministeries, belangenorganisaties, andere adviesorganen en kennisinstellingen.

De AWTI adviseert veelal over het kennis- en innovatiebeleid op verzoek van de ministers van OCW en EZ. Soms vragen andere departementen de AWTI om advies. Het komt ook voor dat de raad op verzoek van de Tweede Kamer of uit eigen beweging adviseert.

Adviesaanvraag

Vaak betreft het een verzoek om een uitspraak over, of onderbouwing van, beleid. Bijvoorbeeld over de rol en positie van het publiek toegepast onderzoek in Nederland, of over de wisselwerking tussen de diplomatie en het terrein van de wetenschap, technologie en innovatie. De adviesvraag krijgt aan de start van het adviestraject nadere focus in overleg tussen AWTI en de aanvragers.

Ongevraagde adviezen

Soms werpt de AWTI zelf een adviesonderwerp op, bijvoorbeeld omdat hij een zorgwekkende ontwikkeling signaleert. Dat zijn de ongevraagde adviezen. In 2018 heeft de AWTI geen ongevraagd advies uitgebracht. Eigen onderwerpen en adviesaanvragen vormen samen het Werkprogramma van de AWTI.

Het adviestraject

De raad stelt vervolgens een aanpak voor het adviestraject vast. Daarin komt de afbakening van het advies aan de orde, maar ook de opzet: het al of niet laten uitvoeren van een achtergrondstudie, te houden interviews, te organiseren werkconferenties, te bestuderen literatuur of af te leggen bezoeken. De AWTI hecht daarbij zeer aan input van, en interactie met, de partijen uit 'het veld' waarover het advies gaat. Tijdens het adviestraject bespreekt de plenaire raad verschillende malen over inhoud en voortgang van het advies.

Projectgroep

In de meeste gevallen wordt een projectgroep gevormd, die een bijzondere betrokkenheid heeft bij de totstandkoming van het advies. De projectgroep bestaat uit twee tot vier raadsleden en twee stafleden, en wordt voorgezeten door één van de raadsleden. Zij leveren ook extra inspanningen bij het uitdragen van het advies, zoals het voorzitten van een werkconferentie of het te woord staan van de pers.

Adviestekst

Aan het einde van het traject wordt de adviestekst, meestal in meerdere ronden, plenair besproken in de raad. De raad moet akkoord zijn met de integrale tekst, voordat het advies wordt uitgebracht. Mocht een lid ter vergadering een afwijkend standpunt inbrengen, dan kan hij over dat standpunt een afzonderlijke nota bij het advies voegen.

Over de lijn van het advies wordt in de fase voorafgaand aan vaststelling vaak ook met relevante belanghebbenden en sleutelfiguren gesproken, bijvoorbeeld om draagvlak te creëren maar ook om feiten te checken.

Uitbrengen van het advies

Op het moment dat de voorzitter het advies aan de minister(s) aanbiedt, wordt het openbaar. Het uitbrengen gaat altijd vergezeld van een persbericht en soms met een persconferentie of congres. Het kabinet is vervolgens bij wet verplicht binnen drie maanden te reageren op een gevraagd advies van de AWTI. De AWTI stuurt het advies ook toe aan de betrokken vaste Kamercommissie.

Betrokkenheid

Raadsleden zijn op persoonlijke titel lid van de AWTI. Zij zijn benoemd vanwege hun specifieke deskundigheid en ervaring. Op de website van de AWTI zijn de relevante hoofd- en nevenfuncties van de raadsleden opgenomen. Indien een raadslid vanuit een hoofd- of nevenfunctie betrokkenheid heeft bij een adviesonderwerp, dan wordt dit bij de samenstelling van de projectgroep meegewogen. Op de website wordt gepubliceerd aan welke projectgroepen een raadslid deelneemt.